

Nieuwsbrief 1 december 2019

Deze nieuwsbrief wordt digitaal verspreid en verschijnt onregelmatig. In de nieuwsbrief wordt gezocht naar een mix van ontwikkelingen rond zorginnovatie en nieuwtjes over activiteiten van DAZ. Wij vergroten graag het bereik van de nieuwsbrief. Wilt u daarom collega's of andere belangstellenden attenderen op het bestaan van deze nieuwsbrief en vragen om zich ook aan te melden via www.anderszorgen.nl?

Het roer moet om in de dementiezorg...

De Nederlandse dementiezorg krijgt steeds meer te maken met de knelpunten op de arbeidsmarkt. Er zijn al de nodige verpleeghuizen die bewust appartementen/afdelingen leeg laten staan, omdat ze niet aan voldoende gekwalificeerd personeel kunnen komen. De ruim 2 miljard extra investeringsruimte blijft deels op de plank liggen om dezelfde reden. De Nederlandse dementiezorg is de duurste van de hele wereld! Mantelzorgers van mensen met dementie behoren tot de zwaarst belaste mantelzorgers in Nederland. De kwaliteit van leven van mensen met dementie is vaak te laag, door eenzaamheid, verveling en betutteling. Even wat oorzaken op een rij:

- Nederland heeft een relatief laag percentage thuiswonende mensen met dementie (70%); wij gaan hier **eerder** over tot wonen in een woonzorglocatie/verpleeghuis dan vrijwel overal elders ter wereld.
- Nederland kent een enorm groot aantal verschillende functionarissen binnen de dementiezorg. Groter dan in de meeste andere landen, veel meer dan in andere Nederlandse zorgsectoren, zoals de gehandicaptenzorg.

De **te vergaande taakuitsplitsing** onder professionals heeft twee belangrijke gevolgen:

1. Er gaat relatief veel tijd en kwaliteit verloren door overleg, overdrachten, dossiervorming.
 2. Mantelzorgers worden extra belast, doordat zij moet 'bewaken' of iedere professional wel over de juiste informatie beschikt en constant mensen moeten 'bijpraten'.
- Er zijn veel 'grensconflicten' en **foute prikkels** in onze zorgstelsels, onder andere op snijvlakken tussen Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), Wet Langdurige Zorg (WLZ) en Zorgverzekeringswet (ZVW), maar ook binnen deze wetten.
 - **Bewegen** is zo ongeveer het beste dat er is voor mensen met dementie. Het overgrote deel van de mensen met dementie, zowel thuiswonend als in zorglocaties wonend, haalt bij lange na de beweegnormen niet.
 - Wij verarmen het leven van mensen met dementie, onder andere door: te veel uit handen te nemen, onderprikkeling, mensen met dementie te maken tot 'zorgconsument'. Uit vele wetenschappelijke onderzoeken weten we dat precies het tegenovergestelde cruciaal is voor zo goed mogelijk functioneren van het (beschadigde) brein: **verrijking** van het leven, zorgen voor uitdagingen (rekening houdend met beperkingen), zingeving.
 - In **reguliere** trainingen voor zorg- en welzijnsprofessionals, alsmede in vakopleidingen, is veel te weinig aandacht voor het belang van zingeving, het lerend vermogen van mensen met dementie, het belang van sociale netwerken, ontmoeten van generaties, het toenemend gevoelsleven, bewegen en activeren, het belang van dienstbaar zijn voor anderen ook al heb je dementie.
 - **Mantelzorgers** wordt niet geleerd hoe zij zelf bijvoorbeeld gedrag kunnen beïnvloeden of gebruik kunnen maken van moderne hulpmiddelen. Nee, in de regel wordt verwezen naar één van de vele verschillende professionals....
 - Er is nog ontzettend veel te bereiken rond meer **zelfredzaamheid** van mensen met dementie, in alle stadia.

DAZ wil zich de komende jaren nog scherper gaan richten op deze noodzakelijke omslag in de Nederlandse dementiezorg. Door:

1. Ons nog meer te gaan richten op **emancipatie en empowerment** van mensen met dementie zelf. Het bewerkstelligen van meer zelfredzaamheid.
2. **Internationale** uitwisseling.
3. Actieve bijdragen leveren aan sturing op **bestuurlijk** niveau bij zorg- en welzijnsorganisaties en overheden. Door als moderator op te treden op bijeenkomsten op bestuurlijk niveau, lezingen te verzorgen, zitting in Raden van Toezicht, strategische advisering besturen, onderzoek doen en projecten opzetten voor overheden.

Neem gerust contact met ons op indien u in uw organisatie/gemeente aan de slag wil met echt anders omgaan met dementie.

Ontwikkelingen rond DemenTalent

DAZ is het landelijk kenniscentrum DemenTalent. In DemenTalent-projecten worden mensen met dementie vrijwilliger in de samenleving, op basis van nog werkende talenten. Inmiddels draaien tientallen DemenTalent-projecten in Nederland. Deelnemers aan DemenTalent houden dit vaak jaren langer vol dan deelnemers aan andere vormen van dagbesteding. Bovendien is DemenTalent een aanpak waarbij mensen met dementie er in hun functioneren vaak fors op vooruit gaan! Rond DemenTalent is het volgende te melden:

- Van de zomer is het eerste **wetenschappelijke onderzoek** naar DemenTalent gepresenteerd, als onderdeel van het onderzoeksproject Ontmoetingscentra3.0. Conclusies op hoofdlijnen:
 - Mensen met dementie: minder neuropsychiatrische symptomen (angst, apathie, depressie, agitatie)
 - Mantelzorgers: voelen zich emotioneel veel minder belast vergeleken met andere vormen van dagbesteding
 - DemenTalent is een kosteneffectieve interventie

Op het komende jaarevent van het Deltaplan Dementie op 10 december licht Prof. Dr. Rose-Marie Dröes de onderzoeksresultaten toe. Het persbericht zit als bijlage bij deze nieuwsbrief.

In het verlengde van deze onderzoeksresultaten stimuleren onder andere Amsterdam UMC, DAZ en Alzheimer Nederland dat aan bestaande Ontmoetingscentra Dementie ook de nieuwe interventies DemenTalent, Dementelcoach en START-educatie worden toegevoegd. Voor medewerkers van Ontmoetingscentra Dementie die met deze nieuwe interventies willen starten, start op 21 januari 2020 een **training** over implementatie hiervan.

- Niet alleen de koppeling DemenTalent en Ontmoetingscentra Dementie is een mooie, ook de koppeling DemenTalent en **Odensehuizen** heeft naar verwachting veel toegevoegde waarde. Daarom was DAZ-directeur Ruud Dirkse op het symposium ter ere van 10 jaar Odensehuizen in Nederland plenair spreker. Inmiddels loopt in Rotterdam al een DemenTalent-project waar het Odensehuis een actieve rol heeft. Ook zijn in Amsterdam-Zuid en Amsterdam-Centrum subsidieaanvragen ingediend voor de start van DemenTalent-projecten gekoppeld aan betreffende Odensehuizen. Bij veel meer Odensehuizen speelt de discussie over de koppeling met DemenTalent.
- Hoewel het prachtig is om te zien wat de koppeling van vernieuwende vormen van dagbesteding als Ontmoetingscentra en Odensehuizen met DemenTalent oplevert, is het natuurlijk ook goed mogelijk om DemenTalent te starten zonder deze koppeling. De meeste lopende DemenTalent-projecten zijn **buurtgebonden** projecten waarbij het vrijwilligerswerk is op loop- en fietsafstand van de woning.
- Steeds vaker zijn DemenTalent-projecten doorbraak-projecten voor een **dementievriendelijke gemeente**. Zie ook www.dementievriendelijke-gemeente.nl. Weer echt meedoen met dementie in de samenleving, nog dienstbaar ook! De omslag in denken en handelen komt het best tot zijn recht als in één gemeente meerdere projecten tegelijk starten.
- Er zijn ook enkele DemenTalent-projecten in voorbereiding speciaal gericht op bewoners van **verpleeghuizen**. Past prima bij de nieuwe Wet Zorg en Dwang, persoonsgerichte zorg en zinvolle dagbesteding.
- Cruciaal voor het succes van DemenTalent-projecten is het **ontdekken van de persoonlijke talenten** van mensen met dementie. Per persoon een proces van 6-12 uur. Tijd die professionals vaak niet hebben. Daarom wordt steeds meer gewerkt met speciaal door DAZ opgeleide "Talent-ontdek-vrijwilligers". Die gebruiken tal van nieuwe methodieken, die de afgelopen jaren ontwikkeld zijn. Te snel vragen naar talenten werkt averechts; dan duik je in de regel de faalangst en initiatiefloosheid in....

Wil jij ook in jouw omgeving starten met DemenTalent? Vorm een initiatiefgroep en nodig DAZ hierbij uit. Wij begeleiden dan de start, onder andere door coaching van lokale projectleiders.

Leestip: "Het 50+ brein"

Recentelijk is een nieuw boek verschenen: Het 50+ brein. Dit boek is geschreven door Margriet Sitskoorn, hoogleraar klinische Neuropsychologie aan de Universiteit van Tilburg. In dit boek behandelt Margriet onder andere de '**schijf van vijf**' voor **ouder wordende hersenen**. Eén van de elementen van deze schijf is de al eerder in deze nieuwsbrief aangehaalde noodzaak tot verrijking van het leven. In haar boek legt Margriet uit wat de lezer zich voor moet stellen bij deze verrijking, maar ook waarom die op basis van de werking van de hersenen zo belangrijk is. In het boek is ook veel aandacht voor de neuroplasticiteit van de hersenen. Het boek gaat niet specifiek over dementie, maar deze plasticiteit is wel één van de onderliggende basisprincipes achter het lerend vermogen van mensen met dementie. Het compensatiemechanisme

De schijf van vijf voor vitaal verouderen

bij iemand die blind is waarbij tast en gehoor automatisch beter worden, werkt ook binnen de hersenen bij hersenbeschadigingen. Hier zorgt de plasticiteit van de hersenen voor aanpassingen bij aantastingen. Gezonde hersencellen nemen de rol van aangetaste hersencellen over. Margriet legt deze neuroplasticiteit helder uit.

Dit boek is een aanrader voor iedereen in de ouderenzorg

Onze boeken tijdelijk niet leverbaar

DAZ is initiatiefnemer voor meerdere populaire boeken over dementie en over ouder worden. De eerste drie boeken zijn tijdelijk niet leverbaar, omdat ze uitverkocht zijn. Het gaat over:

- **Had ik het maar geweten:** het best verkochte (basis)boek over dementie, opgebouwd rond 100 praktische tips.
- **(Op)nieuw geleerd, oud gedaan:** over het lerend vermogen van mensen met dementie, met 100 pagina's theorie en 70 praktijkverhalen.
- **Handig met dementie:** over het feit dat hoe verder de dementie zich ontwikkelt, hoe beter het gevoelsleven gaat functioneren. Veel aandacht voor gedrag, hulpmiddelen en woningaanpassingen.

Deze boeken gaan waarschijnlijk worden uitgegeven bij een andere uitgever. Naar verwachting zullen de boeken alle drie begin 2020 weer leverbaar zijn.

De andere twee boeken waar DAZ mede-initiatiefnemer voor is, zijn nog wel leverbaar. Dit zijn:

- **Ik heb dementie:** bevat 50 openhartige brieven van mensen met dementie aan lotgenoten, vol tips over de eigen omgang met deze ziekte.
- **Wat beweegt jou:** over de invloed van bewegen en actief zijn op de 13 meest voorkomende ouderdomskwalen. Met bijdragen van 8 BN'ers. Met veel oefeningen van Olga Commandeur.

Een nieuw boek over dementie is in voorbereiding, onder de voorlopige werktitel **Gelukszorg bij dementie**. Dit boek gaat over de noodzakelijke wijzigingen in de omgang met mensen met dementie. DAZ-directeur Ruud Dirkse en Hans Becker (gepensioneerd hoogleraar en CEO Humanitas Rotterdam) zijn de schrijvers.

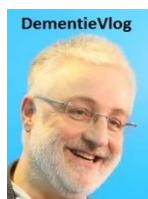
Wet Zorg en Dwang

Per 1 januari 2020 wordt de Wet Zorg en Dwang ingevoerd. 2020 wordt gezien als overgangsjaar en zal door veel zorgorganisaties worden gebruikt voor experimenten en training. Essentieel verschil tussen de oude BOPZ en de nieuwe wet is de omkering: van JA MAAR, naar NEE TENZIJ. Medicatie, opsluiten op gesloten afdelingen is vaak niet nodig en heeft vaak een averechts effect. Veel zinvoller is het om in te spelen op lerend vermogen van mensen met dementie en op hun toenemend gevoelsleven. Om te kijken naar hun nog aanwezige capaciteiten en talenten. Dit **OMDENKEN** kan een goede basis zijn voor fundamenteel andere omgang met vrijheid. DAZ heeft afgelopen periode meermaals lezingen verzorgd over deze manier van kijken op discussiebijeenkomsten bij zorgorganisaties (management, uitvoering, behandeldienst) en op familieavonden over de nieuwe wet en de implementatie hiervan.

Ook komend jaar doen wij dit graag, om ook uw organisatie te prikkelen tot andere dementiezorg. Desgewenst trainen wij hier ook over.

DementieVlogs starten in januari weer

Afgelopen jaren verschenen tweewekelijks DementieVlogs van DAZ-directeur Ruud Dirkse. Vlogs die een combinatie waren van een gesproken column en voorlichting. Afgelopen maanden zijn – mede door verhuizing van DAZ en een echtscheiding van Ruud Dirkse – geen DementieVlogs verschenen. Vanaf januari 2020 gaan de DementieVlogs weer tweewekelijks verschijnen. Op dit moment werken wij aan een professionalisering van de opnames en verspreiding van de Vlogs. DAZ werkt hierbij samen met Tangram Media.

Alle 58 reeds verschenen vlogs zijn te bekijken op www.moderne-dementiezorg.nl.

Moderne-
Dementiezorg

Trainingen DAZ

DAZ is vorig jaar gestopt met trainingen met open inschrijving op individuele basis. Wel verzorgen wij nog steeds trainingen voor groepen, in company. Soms alleen professionals, vaak ook gemengde groepen van medewerkers, vrijwilligers en familie.

De training die wij het meest verzorgen zijn trainingen over het **lerend vermogen** van mensen met dementie.

Zo gaan wij komende maanden alle medewerkers kleinschalig wonen van locatie Catharinahof in Grave van BrabantZorg trainen in toepassing van het lerend vermogen. BrabantZorg heeft het lerend vermogen van mensen met dementie als belangrijk uitgangspunt voor goede PG-zorg opgenomen in haar beleid. Bij meerdere andere locaties van BrabantZorg heeft DAZ daarom al veel mensen getraind.

In deze training komt onder andere aan bod:

- De vier werkende leermethodieken bij mensen met dementie
- Meer zelfstandigheid door (weer) aanleren dagelijkse handelingen
- Meer vrijheid, inclusief weer naar buiten gaan
- Bijsturen van gedrag, zoals agressie, bemoeizucht, roepen, dankzij inzet van het lerend vermogen
- Samenwerken rond leerprocessen als professionals onder elkaar, maar ook met familie

De training 'Leren met dementie' duurt 5 dagdelen. Eigen casuïstiek van deelnemers staat centraal in de trainingen. DAZ geeft deze training vooral bij locaties voor kleinschalig wonen, maar geeft deze ook regelmatig aan thuiszorgteams. Deze training wordt gemiddeld heel goed beoordeeld, namelijk met een ruime 8,5. Deze training sluit ook uitstekend aan bij de ontwikkelingen naar meer **persoonsgerichte zorg**, één van de speerpunten van veel zorgorganisaties, maar ook van de IGJ.

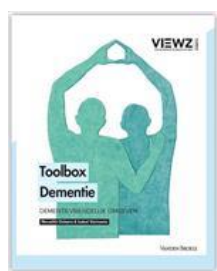
Alzheimer Nederland, de Haagse Hogeschool en DAZ hebben gezamenlijk enkele jaren geleden ook een 'Toolkit lerend vermogen bij dementie' ontwikkeld die inmiddels op veel ROC's en Hogescholen wordt gebruikt. Bij zorggroepen die in de hele organisatie structureel aan de slag willen met het lerend vermogen van mensen met dementie, verzorgt DAZ desgewenst ook train-de-trainer cursussen.

DAZ heeft afgelopen jaren een 15-tal '**standaard-trainingen**' ontwikkeld. Deze worden allen in opdracht van zorg- en welzijnsorganisaties op locatie verzorgd. Daarnaast verzorgt DAZ ook regelmatig trainingen op maat. Vaak gaat het hierbij om trainingen die passen bij een lopend veranderingsproces in een organisatie, of die voortkomen uit specifieke wensen van medewerkers. In overleg met onze 'opdrachtgevers' maken wij dan afspraken wat er aan de orde komt. Trainingen voor DAZ worden in de regel met een ruime 8 door de deelnemers beoordeeld. Zie voor flyers van al onze trainingen:

<https://modernedementiezorg.nl/trainingen.php>

Dementiehulpmiddelen-website gelanceerd + Toolbox

Op 19 november is op een speciaal daarvoor georganiseerd symposium in het Belgische Kortrijk een nieuwe website gelanceerd: www.hulpmiddelenbijdementie.be. Deze Belgische website is het afgelopen jaar ontwikkeld door de een groep Belgische deskundigen. De website is interactief. **Per verblijf van een huis**, kan de bezoeker op plekken klikken (zoals aanrecht, bed, deur) en dan opent zich een schermje met relevante hulpmiddelen voor die plek. Ook staat er vaak bij waar die leverbaar zijn. Omdat de boeken *(Op)nieuw geleerd*, *oud gedaan* en *Handig bij dementie* mede inspiratiebron waren voor deze website, was DAZ-directeur Ruud Dirkse gevraagd om een uitgebreide plenaire lezing te verzorgen over het aanleren van het gebruik van hulpmiddelen door mensen met dementie. In zijn lezing liet Ruud meerdere filmpjes zien, gaf hij enkele concrete voorbeelden, maar waarschuwde hij ook wat je juist niet moet doen bij het aanleren van het gebruik van hulpmiddelen. Ook voor Nederlanders heeft de nieuwe website vele toegevoegde waarde.

Tegelijk met de website lanceerden de Belgen ook een **Toolbox Dementie**. Deze Toolbox is een praktisch instrument voor aanpassingen thuis. De Toolbox is een losbladige werkmap, die net als de website is opgebouwd rond ruimtes in een woning. Versterken van de autonomie is het uitgangspunt. Ook hier waren de eerdere genoemde boeken en de door DAZ geschreven handreiking 'woningaanpassingen bij dementie', mede inspiratiebron. De Toolbox/werkmap kost € 55- en is bestelbaar via: <http://catalogus.uitgeverij.vandenbroele.be/fondscatalogus/807.aspx>. Mensen die de Toolbox aanschaffen krijgen ook toegang tot een interactieve digitale versie.

DAZ is verhuisd

Sinds de oprichting in 2005 was DAZ gehuisvest in Hilversum. Afgelopen zomer is DAZ verhuisd naar Leusden. De nieuwe contactgegevens staan hieronder.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van:

DAZ, Waarden 34, 3831 HD Leusden

06-22304833

W: www.anderszorgen.nl

E: info@anderszorgen.nl